

Bir Üniversite Hastanesinde Klinikte Çalışan Hemşirelerin Kültürlerarası Duyarlılığının Belirlenmesi

Determination of Intercultural Sensitivity of Clinical Nurses in a University Hospital

^aMaral KARGIN^a, ^bMeltem ÇAPAR ÇİFTÇİ^b

^aFırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Elazığ, TÜRKİYE

^bAğın Toplum Sağlığı Merkezi, Elazığ, TÜRKİYE

ÖZET Amaç: Bu araştırma bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kültürlerarası duyarlılığının ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı türde yapılmıştır. **Gereç ve Yöntemler:** Araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinde çalışan ve daha önce klinik deneyimi olan 350 hemşire oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve tüm evrene ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak; araştırmaya katılmayı kabul etmeyen, yıllık izinde ve doğum izninde olan hemşireler örneklem kapsamına alınmayıp araştırmanın dışında tutulmuştur ve 247 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği kullanılmıştır. **Bulgular:** Araştırmaya katılan hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde ve yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kültürlerarası duyarlılık alt boyutlarında en az algı düzeyinin “kültürlerarası etkileşimde öz güven” boyutunda olduğu görülmektedir. Kültürlerarası duyarlılık alt boyutları toplam puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Kültürlerarası farklılıklara saygı ve kültürlerarası etkileşimde hoşnutluk alt boyutları dışında diğer alt boyutların puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). **Sonuç:** Hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde ve yüksek olduğu bulunmuştur. Profesyonel hemşirelik anlamında kültürel duyarlılığa sahip hemşireler yetiştirmek bu şekilde mesleğin profesyonelleşmesine katkıda bulunacaktır. Mesleğin profesyonelleşmesinde ayrı bir öneme sahip olan kültürel duyarlılığın belirlenerek mesleğin gelişmesi ve etkili bakımın kaliteli bir şekilde sürdürülmesine rehberlik etmesi için kültürel model ve rehberlerin kullanılarak çeşitli eğitim modelleri oluşturulması önerilebilir.

ABSTRACT Objective: The aim of this study was to determine the intercultural sensitivity of nurses working in a university hospital and the factors affecting it. **Material and Methods:** The study population consisted of 350 nurses working in a university hospital with previous clinical experience. Sample selection was not made in the research and the whole universe was tried to be reached. However, the nurses who refused to participate in the study and who were on annual leave and maternity leave were excluded from the sample and excluded from the study and the study was completed with 247 nurses. Data were collected by the Personal Information Form and the Intercultural Sensitivity Scale. **Results:** Intercultural sensitivity levels of the nurses participating in the study were found to be above and above the average. It is seen that the lowest level of perception in the subcultural sensitivity sub-dimensions is “self-confidence in intercultural interaction”. There was a significant difference between the total score means of the subcultural sensitivity sub-dimensions. It was found that there was a significant difference between the mean scores of the other sub-dimensions except for the sub-dimensions of respect for intercultural differences and intercultural interaction ($p<0.05$). **Conclusion:** Intercultural sensitivity of nurses was found to be above and above average. To train nurses with cultural sensitivity in terms of professional nursing will contribute to the professionalization of the profession. It may be suggested to establish various educational models by using cultural models and guides in order to determine the cultural sensitivity which has a special importance in the professionalization of the profession and guide the development of the profession and the maintenance of effective care in a quality way.

Anahtar Kelimeler: Kültür; kültürel özellikler; transkültürel hemşirelik

Keywords: Culture; cultural characteristics; transcultural nursing

Kültür; toplumdaki insanlar tarafından öğrenilen, saklanan, paylaşılan, eski kuşaklardan yeni kuşaklara aktarılan her türlü tutum, davranış, inanç, örf

ve adetleri bünyesinde barındıran toplumsal bir mirastır.¹ Burada insanoğlunun bilinçli ya da farkında olmadan daha çok dil aracılığıyla öğrendiği, bireyin

Correspondence: Maral KARGIN

Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Elazığ, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: maral.k2109@gmail.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences.

Received: 20 Nov 2019

Received in revised form: 28 Feb 2020

Accepted: 17 Mar 2020

Available online: 12 Apr 2020

2146-8893 / Copyright © 2020 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

toplumdaki işlevlerinden her birinden bir parça alıp ve sonunda bu parçaları birleştirerek devasa bir resim elde ettiği bir birikimi karşımıza çıkarmaktadır.^{1,2} Ulaşım, iletişim, bilim vb. her türlü teknolojik gelişmenin yaşandığı günümüzde kültürlerin birbirlerinden etkilenmesi ve kültürün evrensel boyutunun oluşması yadsınamaz olmuştur. Bunun sonucu olarak insanlar arasında kültür alışverişi ortaya çıkmıştır.² Kültürlerarası iletişim gerek Türkiye’de gerekse dünyada yaşanan küreselleşmenin etkisiyle gün geçtikçe daha önemli bir konu hâline gelmektedir. Bu da bireyin kendi kültürü dışındaki diğer kültürleri öğrenen, merak eden, başka kültürlerle ve onların değerlerine saygı duyan, empati yapabilen kültürel duyarlılığa sahip eğitilmiş insanlara olan gereksinimin artmasına yol açmaktadır.³ Kültürel duyarlılık diğer kültürlerle yönelik olumlu duygular oluşturmayı ve etkili davranış geliştirmeyi gerektirir.⁴

Kültürel duyarlılığı kültürel iletişim becerisinin yapı taşı olarak kültürlerarası farklılıkları anlama, keşfetme ve bu farklılıklara olumlu duygularla yaklaşım ön yargısız ve yargılamaksızın değerlendirmektir.^{3,5} Kültürlerarası iletişim bakımından pozitif duygu geliştirme sanatı olarak da tanımlanan kültürel duyarlılıkta bireylerin sahip olması gereken saygı, empati, etkili iletişim ve ilişki, ön yargısız davranma gibi olumlu bakış açısı sergilemeye yardımcı olan unsurlar bu bireylerde dikkat çekici özellikler arasında yer almaktadır. Bu sayede kültürlerarası duyarlı bireyler her ortamda evrensel değerlere saygı duyan, etno-merkezcilikten uzak ve olumlu bir tutum sergilemektedir.⁶ Bu tutum toplumun her kesimini ilgilendirdiği gibi sağlık hizmetlerinin planlanmasında, yürütülmesinde de etkin rol oynamaktadır.⁷ Bunun sonucu olarak etkili iletişim ve artan memnuniyet duygusuyla yoğrulmuş kültürel duyarlılık etkili iletişimle artan memnuniyet düzeyiyle sağlık hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında önem arz etmektedir.^{7,8} Türkiye gerek coğrafi konum gerekse tarihten gelen çok kültürlülüğü benimseyen bir ülke olmasından dolayı sürekli göç alan, mültecilere ev sahipliği yapan, göçmenleri içinde barındıran bir ülke olduğu için pek çok kültüre ev sahipliği yapmaktadır.^{8,9} Dolayısıyla bu çok kültürlü ortamda çalışan sağlık hizmetlerinin bünyesinde yer alan sağlık personeli bu kültürel dinamikleri anlamalı ve bireylere

bu şekilde yaklaşmalıdır.¹⁰ Özellikle hastaların sağlık bakımlarıyla mesleğe özgü rollerle ilgilenen, hastaların sağlıklarını sürdürme çabalarına her zaman destek olan hastayla bire bir iletişim hâlinde olup, gün boyu en fazla zaman geçiren hemşireler için de bakımın kalitesini artırmada kültürel duyarlılık önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.¹¹ Günümüzdeki profesyonel hemşirelikte sağlığı geliştirme ve iyileştirme programlarında inançlar, değerler, din, dil, kültürel, sosyal, ekonomik faktörlere olan farkındalık düzeylerinde artış meydana gelmiştir.¹² Ayrıca, son yıllarda profesyonel hemşirelik anlamında kültürel duyarlılığa sahip hemşireler yetiştirmek bu şekilde mesleğin profesyonelleşmesine katkıda bulunacaktır.¹³ Hemşirelere kültürel model ve rehberlerin kullanılarak eğitim verilmesi; hemşirelerin toplumun kültürel özelliklerini değerlendirmesinde, kültürlerarası hemşirelik anlamında hemşirelerin bakım verici rolündeki verimliliğin artmasında faydalı olacaktır.^{12,13} Kültürel açıdan hemşirenin kendini geliştirmesi, hemşirelik uygulamalarını gerçekleştirirken kültürel farklılıklara karşı duyarlı olmasını doğurur.¹⁴ Bu yüzden hemşirelik müfredat ders programlarında kültürel duyarlılığı öğrencilere kazandırmak için bu alanda daha fazla çalışmalar yapmak kültürel duyarlılık düzeylerinin artırılmasında yararlı olacaktır.^{15,16} Bu bağlamda çalışmamız, hemşirelerde, mesleğin profesyonelleşmesinde ayrı bir öneme sahip olan kültürel duyarlılığın belirlenerek mesleğin gelişmesi ve etkili bakımın kaliteli bir şekilde sürdürülmesine rehberlik etmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kültürlerarası duyarlılığının ve bunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı türde yapılmıştır.

ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Tanımlayıcı tipte olan çalışmaya gerekli izinler alındıktan sonra başlanmıştır. Araştırmanın evrenini bir üniversite hastanesinde çalışan ve daha önce klinik deneyimi olan 350 hemşire oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş ve tüm evrene

ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak; araştırmaya katılmayı kabul etmeyen, yıllık izinde ve doğum izninde olan hemşireler örneklem kapsamına alınmayıp araştırmanın dışında tutulmuştur ve 247 hemşire ile araştırma tamamlanmıştır.

ARAŞTIRMAYA DÂHİL EDİLME KRİTERLERİ

- Araştırmaya katılmayı kabul etmesi
- Klinikte çalışma deneyiminin olması

ARAŞTIRMANIN DIŞLANMA KRİTERLERİ

- Araştırmaya katılmayı kabul etmemesi
- Daha önce hiç klinik deneyiminin olmaması

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından ilgili literatür taranarak oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği (KDÖ)” kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır.

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Araştırmacı tarafından hazırlanan bu formda; yaş, cinsiyet, eğitim durumu, yaşadığı bölge ve hizmet yılı gibi kişiye ait bilgileri belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır.

KÜLTÜRLERARASI DUYARLILIK ÖLÇEĞİ (INTERCULTURAL SENSİVİTY SCALE)

Chen ve Starosta tarafından geliştirilmiş ve 2011 yılında Bulduk, Tosun ve Ardic tarafından Türkçe’ye uyarlanarak geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.¹⁷ Ölçek 24 madde ve 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin; etkileşimde sorumluluk, kültürel farklılıklara saygı, iletişimde kendine güvenme, iletişimden hoşlanma ve iletişimde dikkatli olma olmak üzere beş alt boyutu vardır. Bir, 11, 13, 21, 22, 23, 24. maddeler, “etkileşimde sorumluluk” faktörüyle alakalı soruları kapsamaktadır. Kültürel farklılıklara saygı faktörü 2, 7, 8, 16, 18, 20. maddeler temsil etmektedir. Etkileşimde kendine güvenme 3, 4, 5, 6, 10. maddeleri kapsar ve katılımcıların kültürlerarası ortamda kendilerinden ne kadar emin olduklarıyla ilgilidir. Etkileşimden hoşlanma alt boyutu, farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaya karşı olumlu veya olumsuz tepki göstermeyle ilgilidir ve 9, 12 ve 15. maddeleri kapsar. Son olarak, etkileşimde dikkatli olma alt

boyutu ise katılımcıların kültürlerarası etkileşimde neler olduğunu anlamaya yönelik çabalarının incelenmesine yöneliktir ve 14, 17 ve 19. maddelerde ele alınmaktadır. Ölçekte 2, 4, 7, 9, 12, 15, 18, 20 ve 22. maddeler ters kodlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 24, en yüksek puan 120’dir. Ölçekten alınan puanın artması kültürlerarası duyarlılık düzeyinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin özgün çalışmasında Cronbach iç tutarlılık katsayısı 0,86, Türkçe versiyonda 0,72 ve araştırmanın örnek grubunun Cronbach alfası ise 0,74 bulunmuştur.¹⁷

VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi lisanslı SPSS 17 paket programına girildikten sonra analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını anlamak için Shapiro-Wilk testi uygulanmıştır. Verilerin analizinde betimleyici istatistik yöntemler (sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma), sosyodemografik değişkenler ile ölçek alt boyutları puan ortalaması ve toplam puan ortalaması arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için t-testi ile tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU

Araştırmanın yapılabilmesi amacıyla ilgili kurumdan gerekli izinler ve Fırat Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan etik açıdan uygunluğuna dair etik kurul onayı alınmıştır (09-11-2018/292660). Çalışma Helsinki Deklarasyonu Prensipleri’ne uygun olarak yürütülmüştür. Veri toplama araçları uygulanmadan önce hastalara, araştırmanın amacı, içeriği, çalışmaya katılmalarının gönüllülük ilkesine dayalı olduğu ve çalışma sonuçlarının sadece bilimsel amaçlarla kullanılacağı hakkında bilgi verildi. Hastalardan araştırmaya katılmayı kabul ettiklerine ilişkin bilgilendirilmiş olur alınmıştır.

BULGULAR

Normal dağıldığı bulunan verilerle yapılan analizde araştırmaya katılan hemşirelerin çoğunun kadın (%82,2), 26-40 yıl (%53,8) ve evli (%61,9) olduğu saptanmıştır. Lisans ve üstü mezunlarının çoğunlukta olduğu (%66,8) hemşirelerin genel olarak Doğu Anadolu Bölgesi (%72,5)’nde yaşadığı ve çoğunluğunun

(%85,3) en az 2 yıldır çalıştığı görülmektedir. Yapılan analizler sonucunda KDÖ alt boyutları ile hemşirelerin eğitim seviyesi, yaşadığı bölge ve hizmet yılı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır. Hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde ve yüksek olduğu tespit edilmiştir ($\bar{x}=3,78\pm 0,35$). Kültürlerarası duyarlılık alt boyutlarında en az algı düzeyinin “kültürlerarası etkileşimde öz güven” boyutunda olduğu görülmektedir ($\bar{x}=3,25\pm 0,32$). Bu durum, hemşirelerin farklı kültürel özelliklerden bireylerle konuşmakta zorlanabileceğine, nasıl davranması ve ne söylemesi gerektiği ile ilgili sorunlar yaşayabileceğine ve onlarla iletişim kurmada stres yaşayabileceğine işaret etmektedir. Hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık alt boyutlarından kültürel farklılıklara saygı algısının diğer alt boyutlardan daha yüksek olduğu ($\bar{x}=4,11\pm 0,62$) saptanmıştır ve bu sonuç bize araştırmaya katılan hemşirelerin kendi kültürlerini diğer kültürlerden üstün görmediklerini ve diğer kültürlerden olan bireylerin değer yargılarına, fikirlerine ve tutumlarına saygı duyduklarını göstermektedir. Saygı alt boyutundan sonra en yüksek puan ortalaması kültürlerarası etkileşimde hoşnutluk ($\bar{x}=4,09\pm 0,78$) olmuştur ve bu sonuç da hemşirelerin çalışırken farklı kültür ve kültürlere sahip hastalarla etkileşim hâlinde olmaktan hoşlandığı anlamına gelmektedir. Alt boyutlarda puan ortalamasında etkileşime katılım

($\bar{x}=3,84\pm 0,48$), etkileşimde özen ($\bar{x}=3,57\pm 0,48$) ve etkileşimde öz güven ($\bar{x}=3,25\pm 0,32$) alt boyutları sırayla azalarak gitmektedir (Tablo 1).

Cinsiyete göre etkileşimde öz güven alt boyutunun istatistiksel olarak önemli bir şekilde farklılık gösterdiği ($p<0,05$) ve erkeklerin kültürlerarası ortamlarda kadınlara göre iletişimde daha öz güvenli olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 3’e baktığımızda, etkileşimde özen alt boyutunda medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunurken ($p<0,05$) diğer alt boyutlarda ve ölçek toplam puan ortalamasında anlamlı fark bulunmamıştır. Diğer sosyodemografik özellikler olan yaş, eğitim durumu, büyüdüğü bölge ve hizmet yılına göre KDÖ toplam puan ortalaması ve alt boyutları toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

TABLO 1: Hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeyi ve alt boyutlarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, min ve max değerleri.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Alt Boyutları						
	Etkileşime katılım	Farklılıklara saygı	Etkileşimde özgüven	Etkileşimde hoşnutluk	Etkileşimde özen	Kültürlerarası duyarlılık
	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
	3,84±0,48	4,11±0,62	3,25±0,32	4,09±0,78	3,57±0,48	3,78±0,35
Min	2,29	2,29	2,29	2,29	2,29	2,71
Max	5,00	5,00	4,20	5,00	5,00	4,63

TABLO 2: Hemşirelerin cinsiyetlerine göre KDÖ puan ortalamalarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, t ve p değerleri.

Cinsiyet	Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Alt Boyutları					
	Etkileşime katılım	Farklılıklara saygı	Etkileşimde öz güven	Etkileşimde hoşnutluk	Etkileşimde özen	Kültürlerarası duyarlılık
	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
Kadın (n= 203)	3,84±0,49	4,13±0,61	3,23±0,33	4,09±0,76	3,56±0,50	3,78±0,36
Erkek (n= 44)	3,80±0,44	3,98±0,64	3,36±0,27	4,10±0,90	3,63±0,43	3,77±0,31
t	0,582	1,483	-2,474	-0,095	-0,918	0,231
p	0,561	0,139	0,014	0,925	0,360	0,817

KDÖ: Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği.

TABLO 3: Hemşirelerin medeni duruma göre KDÖ puanlarına ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma, t ve p değerleri.

Medeni durum	Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Alt Boyutları					
	Etkileşime katılım	Farklılıklara saygı	Etkileşimde öz güven	Etkileşimde hoşnutluk	Etkileşimde özen	Kültürlerarası duyarlılık
	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$	$\bar{x}\pm SS$
Evli (n= 153)	3,87±0,50	4,13±0,56	3,25±0,33	4,10±0,75	3,63±0,48	3,80±0,35
Bekâr (n= 93)	3,78±0,46	4,07±0,71	3,27±0,31	4,07±0,84	3,48±0,49	3,75±0,35
t	1,311	0,462	-0,465	0,778	2,354	1,195
p	0,191	0,545	0,642	0,282	0,019	0,233

KDÖ: Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği.

TARTIŞMA

Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kültürel duyarlılığını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulguları ilgili literatür bilgileri doğrultusunda tartışılmıştır. Araştırma kapsamındaki hemşirelerin çoğunluğunun Doğu Anadolu Bölgesi'nde büyüyen, 26-40 yaş grubunda, lisans mezunu evli kadınlardan oluştuğu saptanmıştır. Hemşirelerde kültürel duyarlılığın belirlenmesi amacı ile yapılan benzer iki çalışmada da sosyodemografik verilerde benzer bulgular saptanmıştır.^{2,3} Hemşirelik mesleğine erkek hemşirelerin katılımının 2000 yılından sonra olması araştırmadaki kadın hemşire sayısının fazla olmasına, ayrıca araştırmaya katılan hemşirelerin çoğunun lisans mezunu olmasından dolayı ortalama yaşın 23 ve üzeri çıkmasına sebep olduğu düşünülebilir.

Araştırmada, hemşirelerin KDÖ'nün toplam puan ortalaması yüksek olarak bulunmuştur. Kültürlerarası duyarlılık düzeyleri toplam puan ortalaması dikkate alındığında, hemşirelerin kültürel duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma bulgumuzla paralellik gösteren Uzun ve ark. ile Kür-tüncü ve ark.nın yapmış oldukları çalışmalarda da hemşirelerin kültürel duyarlılık düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur.^{6,7} Bu durum bilim ve sanatın birleştirdiği hemşirelik mesleğinin temel amacı olarak; insana bütüncül bir sağlık anlayışıyla yaklaşım etkili ve kaliteli bir bakım verirken hemşirenin iletişimin bilgi ve becerilerini kullanarak kültürel olarak empatik anlayışa sahip olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgularına baktığımızda, KDÖ alt boyutlarından kültürlerarası etkileşimde öz güven puan ortalamasının diğer alt boyutlardan daha düşük olduğu ve kültürel farklılıklara saygı, etkileşimde hoşnutluk, etkileşime katılım ve özen alt boyutlarının da yüksek olduğu görülmüştür. Meydanlıoğlu ve ark.nın sağlık eğitimi alan gruba yönelik yaptığı çalışmada, araştırma sonucumuzla benzer şekilde etkileşimde öz güven alt boyutunun diğer alt boyutlara göre en düşük olduğu ve etkileşime katılım, kültürel farklılıklara saygı, etkileşimde özen alt boyutlarının ise yüksek olduğu bulunmuştur.⁹ Bu durumun nedeni olarak, hemşirelerin farklı kültürel özelliklere ve durumlara sahip kişilerle karşılaştıklarında iletişim dil ve becerilerini kullanırken güçlük yaşadığı gösterilebilir. Dikmen ve

ark.nın hemşirelik alanında yaptıkları araştırmada, kültürlerarası etkileşime katılım puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur.¹⁰ Bu alanda eğitim olarak kültürel bilgi ve beceri elde etmeye istekli hemşirelerin etkileşim oranını artırdığını düşünebiliriz. Chang ve ark.nın yaptığı araştırmada ise kültürlerarası duyarlılık alt boyutundan olan kültürel farklılıklara saygı algısının diğer alt boyutlara göre daha yüksek bulunmuştur.³ Bu bulgular da araştırma sonucumuzla paralellik göstermektedir. Hemşirelerde kültürel duyarlılık düzeyinin yüksek olması farklı kültürel özellikteki bireylerin değer yargılarına, fikirlerine, davranışlarına, onların kendi normlarıyla yoğrulmuş kültürlerine saygı duymasına, bu sayede hemşirelerin kendi kültürlerini diğer kültürlerden üstün tutmasına yol açmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin cinsiyete göre KDÖ'nün etkileşimde öz güven alt boyutu incelendiğinde; cinsiyet ile etkileşimde öz güven alt boyutu arasında istatistiksel olarak önemli bir fark bulunmuştur. Bu sayede erkeklerin farklı kültürel ortamlardaki bireylerle iletişim tekniklerini kullanırken kadınlara göre daha fazla özgüvenli oldukları saptanmıştır. Benzer şekilde, Hammer ve ark.nın yaptığı çalışmada, erkeklerin etkileşimde öz güven alt boyutunun kadınlara kıyasla daha fazla olduğu bulunmuştur.¹¹ Erkeklerin buldukları sosyal ortama daha hızlı bir şekilde adapte olması, kültürel farklılıklara kadınlara göre daha kolay alışabilmeleri bu durumun nedeni olarak düşünülebilir.

Araştırmada KDÖ alt boyut ve toplam puan ortalamalarına göre medeni durum incelendiğinde; ölçeğin alt boyutlarından etkileşimde özen alt boyutu ile medeni durum arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur. Bu durumun nedeni, evli bireylerin bekâr bireylere kıyasla kültürel duyarlılık düzeylerinin yüksek çıkmasına bağlı farklı kültürleri anlama ve bu konuda çabalamaya daha fazla özen göstermeleri olabilir.

SONUÇ

Araştırma bulgularına baktığımızda, hemşirelerin kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin ortalamasının üzerinde ve yüksek, kültürlerarası etkileşimde öz güvenlerinin düşük ve kültürel farklılıklara saygılarının

yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bu bulgular bize araştırmaya katılan hemşirelerin farklı kültürel özelliklerinden bireylerle konuşmakta zorlanabileceğini, kendi kültürlerini diğer kültürlerden üstün görmediklerini ve diğer kültürlerden olan bireylerin değer yargılarına, fikirlerine ve tutumlarına saygı duyduklarını göstermektedir. Ayrıca, araştırma bulgularından, erkek hemşirelerin kültürlerarası etkileşimde öz güvenlerinin kadın hemşirelere göre daha yüksek ve evlilerin bekârlara göre etkileşimde daha özenli olduğunu anlamaktayız.

Teşekkür

Araştırmamıza katılmayı kabul eden ve katkı sağlayan tüm hemşirelere teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet,

gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Maral Kargın; **Tasarım:** Maral Kargın; **Denetleme/Danışmanlık:** Maral Kargın; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Analiz ve/veya Yorum:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Kaynak Taraması:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Makalenin Yazımı:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Eleştirel İnceleme:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi; **Malzemeler:** Maral Kargın, Meltem Çapar Çiftçi.

KAYNAKLAR

- Bulduk S, Tosun H, Ardiç E. [Measurement properties of Turkish intercultural sensitivity scale among nursing students]. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*. 2011;19(1):25-31.
- Yılmaz M, Toksoy S, Direk ZD, Bezirgan S, Boylu M. Cultural sensitivity among clinical nurses: a descriptive study. *J Nurs Scholarsh*. 2017;49(2):153-61. [Crossref] [PubMed]
- Chang HY, Yang YM, Kuo YL. Cultural sensitivity and related factors among community health nurses. *J Nurs Res*. 2013;21(1):67-73. [Crossref] [PubMed]
- Mercan N. [A study on the relationship between cultural intelligence and inter-cultural sensitivity in multi-cultural environments]. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 2016;9(1):1-13.
- Akın E. [Turkish teacher candidates' intercultural susceptibility analysis from various (Siirt university example)]. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 2016;11(3):29-42.
- Uzun Ö, Sevinç S. The relationship between cultural sensitivity and perceived stress among nurses working with foreign patients. *J Clin Nurs*. 2015;24(23-24):3400-8. [Crossref] [PubMed]
- Kürtüncü M, Arslan N, Çatalçam S, Yapıcı G, Hırçın G. [Association between cross-cultural sensitivities and socio-demographic characteristics and empathy levels of nurses working at inpatient treatment institutions]. *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*. 2018;20(1):44-56.
- Rengi Ö, Polat S. [Primary teachers' perceptions of cultural diversity and intercultural sensitivity]. *Journal of World Turks*. 2014;6(3):135-56.
- Meydanlıoğlu A, Arıkan F, Gozum S. Cultural sensitivity levels of university students receiving education in health disciplines. *Adv Health Sci Educ*. 2015;20(5):1195-204. [Crossref] [PubMed]
- Dikmen Y, Aksakal K, Yılmaz DK. An investigation of cultural sensitivity of nurses in foreign patient care. *International Journal of Health Sciences & Research*. 2016;6(6):254-61.
- Hammer MR, Bennett MJ, Wiseman R. Measuring intercultural sensitivity: the intercultural development inventory. *International Journal of Intercultural Relations*. 2003;27:421-43. [Crossref]
- Debrew JK, Lewallen LP, Chun E. Outsiders in nursing education: cultural sensitivity in clinical education. *J Prof Nurs*. 2014;30(2):149-54. [Crossref] [PubMed]
- Norton D, Marks-Maran D. Developing cultural sensitivity and awareness in nursing overseas. *Nurs Stand*. 2014;28(2):39-43. [Crossref] [PubMed]
- Lee CA, Anderson MA, Hill PD. Cultural sensitivity education for nurses. *J Contin Educ Nurs*. 2006;37(3):137-41. [Crossref] [PubMed]
- Diaz C, Clarke PN, Gatua MW. Cultural competence in rural nursing education: are we there yet? *Nurs Educ Perspect*. 2015;36(1):22-6. [Crossref] [PubMed]
- Douglas MK, Pierce JU, Rosenkoetter M, Pacquiao D, Callister LC, Hattar-Pollara M, et al. Standards of practice for culturally competent nursing care: 2011 update. *J Transcult Nurs*. 2011;22(4):317-33. [Crossref] [PubMed]
- Chen GM, Starosta WJ. The development and validation of the intercultural sensitivity scale. *Human Communication*. 2000;3:1-15. [Crossref]